

Sygn. akt III UK 118/17

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania T. I.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o prawo do emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 24 kwietnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 1 lutego 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje adwokatowi M. J. od Skarbu Państwa - Sądowi Apelacyjnego w (...) kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 25 maja 2016 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 11 września 2015 r. odmawiającą wnioskodawcy T. I. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 4 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...), po rozpoznaniu apelacji organu rentowego, wyrokiem z dnia 1 lutego 2017 r. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca legitymuje się co najmniej 15 - letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm., dalej jako ustawa o emeryturach i rentach) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm., zwane dalej rozporządzeniem z dnia 7 lutego 1983 r.). Wynika to stąd, że będąc zatrudnionym w okresie od dnia 9 lipca 1970 r. do dnia 31 lipca 1982 r. w (...) Fabrykach (...) w L. na stanowisku frezera wykonywał prace poza odlewnią polegające na przystosowaniu za pomocą frezarki gotowych odlewów do wymiarów odpowiadającym normom produkcyjnym. A zatem wykonywane przez niego prace nie odpowiadają rodzajowi prac określonych w wykazie A, dziale III pod poz. 78 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. „szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne” ani pod poz. 23 „prace przy wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów”. W ocenie Sądu Apelacyjnego, tylko prace w odlewni staliwa, żeliwa, metali i rur polegające na wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów są kwalifikowane jako prace w szczególnych warunkach, co wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2016 r., III UK 40/16 (LEX nr 2186064).

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca, zaskarżając go w całości oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcie co do istoty.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego:

1) art. 184 ust. 1 i 2 oraz art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach w związku z § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. oraz wykazem A, dział III poz. 23 stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia przez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że praca skarżącego w okresie od dnia 9 lipca 1970 r. do dnia 31 lipca 1982 r. w (...) Fabrykach (...) na stanowisku frezera nie była pracą w szczególnych warunkach, co w konsekwencji doprowadziło do braku spełnienia przesłanki 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a tym samym prawa do emerytury w wieku niższym od powszechnego;

2) § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że pracy skarżącego na stanowisku frezera, zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonującego czynności polegającej na obróbce mechanicznej odlewów żeliwnych do wag, w pomieszczeniu o zapyleniu opiłków metalu, o dużym hałasie, gdzie jednocześnie czynności frezerów wykonywało od 6 do 7 osób, nie można zakwalifikować do którejkolwiek pozycji prac wyszczególnionych w załączniku A do rozporządzenia, z uwagi na fakt, iż główny profil produkcyjny pracodawcy – (...) Fabryki (...) – wyłącza możliwość uznania pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach.

W ocenie skarżącego za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia „oczywista zasadność skargi”, która wyraża się w naruszeniu przepisów prawa materialnego, które zostały wskazane w podstawach skargi. Ponadto samo zakwalifikowanie pracy na stanowisku frezera do pracy w szczególnych warunkach budzi szereg wątpliwości w orzecznictwie sądowym, co również uzasadnia przyjęcie skargi do rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ustosunkowując się do przywołanej w rozpoznawanej sprawie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym podkreślić trzeba, że w judykaturze przyjmuje się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

Skarżący nie wykazał wystąpienia tak rozumianej oczywistej zasadności skargi bowiem nie jest wystarczające w tej kwestii odwołanie się do podstaw skargi

nie tylko dlatego, że podstawy skargi nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, ale również z tego względu, iż rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 68/15, LEX nr 2021943 czy z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794). Skarżący zdaje się również nie dostrzegać w uzasadnieniu wniosku, że z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń stanu faktycznego wynika, iż jako frezer zajmował się obróbką mechaniczną gotowych elementów do wag, co nie było w żaden sposób związane z pracą w odlewni staliwa, żeliwa, metali nieżelaznych i rur, co uwypuklił Sąd Apelacyjny w motywach zaskarżonego orzeczenia. Ponadto w wyrokach z dnia 13 grudnia 2016 r., III UK 40/15 (LEX nr 2186064), z dnia 2 czerwca 2017 r., III UK 158/16 (LEX nr 2329017), z dnia 2 czerwca 2017 r., III UK 157/16 (niepublikowanym) Sąd Najwyższy dokonując charakterystyki prac określonych w wykazie A, dział III poz. 23 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. „prace przy wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów” uznał, że „przez wykańczanie odlewów należy rozumieć śrutownie i szlifowanie powierzchni odlewów, naprawę spawaniem oraz wstępną obróbkę mechaniczną (skórowanie). Chodzi o tak zwana obróbkę wykańczającą odlew po wybiciu go z formy, gdy zachodzi konieczność oczyszczenia odlewu z przywartej masy formierskiej, bądź gdy odlew po takim oczyszczeniu ma być produktem finalnym”. Inne zatem są warunki pracy przy wykańczaniu odlewów w odlewniach a inne przy dostosowaniu gotowego odlewu do wymiarów odpowiadającym normom produkcyjnym.

Tylko dla porządku wskazać także należy, że wykazy resortowe stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach - jako niemieszczące się w kategorii źródeł powszechnie obowiązującego prawa (art. 87 ust. 1 oraz art. 93 ust. 2 Konstytucji RP) - nie są prawem materialnym w rozumieniu art. 398³ § 1 k.p.c. Mają one charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający i jako takie mogą mieć znaczenie wyłącznie w sferze dowodowej dla identyfikacji stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach. O skutkach prawnych wykonywania takiej pracy stanowi natomiast ustawa i utrzymane w mocy jej przepisami rozporządzenie z dnia 7

lutego 1983 r. Istotnego znaczenia dla zakwalifikowania danej pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach nie ma więc odwołanie się do stanowiska pracy wymienionego w zarządzeniu resortowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2016 r., I UK 356/15, LEX nr 2174067).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.